

BASKIN ORAN

SORU / CEVAP

Başı hukuki belalardan kurtulmayan yazarımız Baskın Oran, bu ay sınavlarına Kıbrıs sorunuyla devam ediyor. Bu sınavı da verin kurtulun.

Soru: Dış Politika Açısından Kıbrıs Sorunu Başımıza Ne Gibi Dertler Açtı Ve Bundan Sonra Çözüm Yönünde Atılabilecek Adımlar Nelerdir?

Yahu, "İsteseydik Kıbrıs'ın hepsini alırdık" diyenler var hâlâ. Alırdın. Necmettin Hocalaşmayalım. Necmettin Hoca adanın hepsini almak istiyordu. Fark şu ki, başımız şu an dörtte iki beladaysa, o zaman dörtte dört belada olurdu. Kıbrıs, Türkiye Cumhuriyetinin başına beladan başka hiçbir şey, tekrar ediyorum, hiçbir şey getirmemiştir. Şu kadarcık iyi bir şey getirdi diyen varsa, kalksın hemen söylesin. Veya, ebediyete kadar sussun. "Ada Türkiye'nin savunması için önemlidir" diyen varsa, gülerim. 1974'ten önce nasıl savunuyorduk bu ülkeyi biz?

Türkiye'nin Temmuz 1974 çıkartması, maddesini de söyleyeyim, 1959 Garanti Antlaşmasınının 4. maddesine dayanan, hukuken tamamen haklı bir çıkartmaydı; nitekim bütün dünyada tıs çıkmadı. Garanti Antlaşması diyordu ki, Kıbrıs'ta anayasal düzen bozulursa, o düzeni iade etmek için üç garantör devlet ortak olarak veya ayrı ayrı müdahalede bulunabilir. Bu maddeye dayanarak Türkiye tek başına müdahalede bulundu. Bu uluslararası hukuka tamamen uygundu.

Ama, aynı türban sorununda olduğu gibi bu işin de aması var. 4. madde İngiltere, Yunanistan ve Türkiye'nin ancak "*sadece düzeni yeniden kurmak amacıyla*" harekete geçebileceklerini söylüyordu. Yani müdahale, ancak anayasal düzen yerine oturana kadar hukukiydi. Nitekim Samson darbesi Makarios'un kaçmasına neden olmuştu, anayasal düzen bozulmuştu, Türkiye müdahale edince Makarios yerine oturdu, o andan itibaren Türkiye'nin hukuki haklılığı bitti. Ama Türkiye askerini orada tutmayı ve adanın bölünmüşlüğüne devam ettirmeyi sürdürdü. Üstelik, Ağustos çıkartmasıyla elindeki toprakları da genişletti. Bütün dünyayı da başına çökertti.

Benim asıl derdim, çok ciddi bir biçimde "Kıbrıs'ı vermeyiz" diyenlerle ve onlara ciddi biçimde inananlarla. Kardeşim, borçlar hukukuna göre ancak elinde olanı satabilirsin, kiralayabilirsin veya hibe edebilirsin. Senin olmayan şeyi veremezsin. Bir kere, Kıbrıs Türklerin elinde değil: 1878'den ve 1914'ten sonra bir de kesin olarak 1923 Tarihli Lozan Barış Antlaşmasınının 20. maddesine göre çıkmıştır elden. Garanti

Antlaşmasının da aralarında yer aldığı 1959 ve 1960 antlaşmaları da onu Türkiye'nin eline koymadı, bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'nin eline koydu. İkincisi, nasıl Kıbrıs senin elinde değilse, Kıbrıslı Türkler de yanında değil. Nitekim, Talat'ı seçtiler; Denktaş'ı değil. Onun için, elinde olmayan şeyi vermemek isteyen adamlara ben sadece hayret ederim.

KKTC bir tek Türkiye'nin tanıdığı ve müflis, iflas etmiş bir devlet. Portakallarını toplayamayan bir devlet. Kıbrıs'a gidin, portakalların ağaçlardan yere düşüp çürüdüğünü görürsünüz. Ancak gübre olur. Kumarhane turizmiyle ayakta kalmaya çalışıyor, o da sadece Türkiyeli kumarbazlara hitap ediyor çünkü başka kimse gelemiyor. Bir de Türkiye'den gelen öğrenciler sayesinde eğitim turizmi yapıyor.

Çözüm ortada. Annan planı bir çözümdü. Bu plana hayır diyerek Rumlar kendi ayaklarına ciddi biçimde silah sıktılar, şimdi onu temizlemeye çalışıyorlar. Kıbrıslı Türkler son derece akıllı davranıp evet dediler, şimdi top karşı tarafta.

AB sözlerini tutmamış durumda ve bunun farkında; hangi yetkiliyle konuşursan konuş, fevkalade eksikli durumda. Fakat bir devlet olmadığı için işler fazlasıyla yavaş yürüyor. Ama hep birlikte göreceğiz, Rumlar bu işe pişman olacaklar. Nitekim yavaş yavaş gelişmeye başlıyor işler. Bir devlet olduğu için, ABD çok daha rahat hareket ediyor. Geçenlerde Beyaz Saray sözcüsü, açık açık, "Kuzey Kıbrıs'ta ticaret hukukidir" dedi. Eğer Rumların bu inadı devam ederse, yarın öbür gün bir uçak dolusu Amerikalı iş adamı gelecek Kıbrıs'a. Tabii, bu işin başını Amerika çektiği için ona gebe kalıyoruz, o da ayrı mesele. Dikkat edersen aynı durum başka büyük sorunlarda da var; Kürt sorunu başta olmak üzere tabii.

AB'ye çok kızıyorum/kızıyoruz ama bu iş birdenbire olacak bir iş değil. Bir düşün, kaç yılın olayından bahsediyoruz. 1950'lerin başında doğanlar şu anda eşşek kadar oldu, 60'ına yaklaşıyor. Yavaş yavaş düzelecek. Ama düzelecek; allahın emri. Yeter ki Talat gibi tutarlı bir adam ve tutarlı fikirler devam etsin. Kıbrıs halkı Annan planını kabul ederken, Türkiye'de ters yönde bir kamuoyu oluştu. Çünkü Kıbrıs Türkiye'nin Sevr paranoyasının ve düşman yaratma planlarının çok önemli bir parçası. Birçoklarının çok işine yarıyor.

Oysa, Türk dış politikasının devamlı canına okuyan bir süreç bu Kıbrıs. Hani temcit pilavı gibi sürekli olarak bize işgalci denmesini falan söylemiyorum, onu geçtik diyelim. Örneğin Ermenistan, Dağlık Karabağ'ın yüzde yirmisini işgal etti, Türkiye bu konuda bir şey söyleyemiyor çünkü o zaman diyecekler ki sen de Kıbrıs'ın %36'sını işgal ettin. Hadi kalk da, etmedik, Garanti Antlaşmasına dayanıyoruz de bakayım.

Diğer bir örnek: dünyada ne kadar az gelişmiş ülke varsa Kıbrıs konusu yüzünden Türkiye'ye karşı. Çünkü 1959-60 antlaşmalarıyla orada federale benzer bir devlet kuruldu. Bütün bu üçüncü dünya ülkelerinde Kıbrıslı Türklerden çok daha kuvvetli azınlıklar var. Ya onlar da kendi devletlerini KKTC gibi kurmaya kalkarlarsa? Bütün bu ülkeler bunu düşünüyor. "Aman, bizim azınlıklar da devlet kurup parçalar bizi" diyorlar ve Türkiye'nin karşısında yer alıyorlar. Çünkü her ülke kendi iç sorunları açısından bakar dış politikaya. Duygunun en az rol oynadığı yerdir, dış politika.

Çin sorununda, Tayvan kendisini kurtardı. Sadece arkasında ABD olduğu için değil. Ticari ilişkilerini kurdu da ondan. KKTC ise ticari ilişkilerini kuramadı ve arkasında gariban Türkiye'den başka kimse yok ki, o da kendisi muhtac-ı himmet bir dede. KKTC olarak kalmak istiyoruz dediğin sürece de kimse olmaz arkada; hep karşısında olur.

Çözüm, adanın birleşip AB'ye öyle girmesinde gibi gözüküyor. Eğer Rumlar bunu imkansız kılmaya devam edecek olurlarsa, o zaman günah Kıbrıslı Türklerin elinden gitmiştir ve tanınır. Tayvan'dan da çok iyi olur, çünkü stratejik bir ülke. Tayvan gibi cehennemin ta dibinde değil.

Kıbrıs adasına esas ihaneti Rum komünistler yani AKEL yaptı. İşin ilginç, birleşmeye bizde sağcılar karşı çıkarken orada solcuların karşı çıkması. Bu durum, solcuların milliyetçiliğinin daha bağnaz ve kesinlikle daha zararlı olduğunu bir kez daha gösterdi. AKEL referandumu evet deseydi, oradan hayır biraz zor çıkardı. Nasıl bizde solcuyum diyen milliyetçiler ve sağcılar varsa, orada da var. Sağlık olsun.